

Radiobunkeren er beliggende på et af de højeste punkter i Rold Skov. Her ses indgangspartiet, som falder godt ind i landskabet.

AF
ULLA VARNKE
EGESKOV

Hemmelige Steder

Koldkrigstidens utilgængelige spor i Nordjylland

Målet med projektet ”Hemmelige Steder – Koldkrigstidens utilgængelige spor i Nordjylland” er at give adgang til koldkrigssteder, der normalt ikke er tilgængelige. Grundlæggende er projektet bygget op omkring det civile beredskab og de materielle spor, der endnu er i byrum og landskab.

Koldkrigsperioden har sat sig spor i det moderne velfærds-samfund i form af, at man i Danmark detailplanlagde, hvordan civilsamfundet skulle overleve, når krigen kom. Den moderne velfærdsstat tog sig så at sige af borgerne fra vugge til grav og sikrede ikke bare befolkningens materielle goder, men også immaterielle goder såsom sikkerhed, tryghed og trivsel. Dette har givet sig til udtryk gennem regler om beskyttelsesrum under offentlige bygninger, planer for håndtering af flygtningestrømme, lagre af nødmateriel samt bygning af regeringsanlæg og kommandocentraler. Langt de fleste af de planer der forelå, og de funktioner der tænktes indeholdt i byggerier, var i samtiden ufortalte. Ligeledes har eftertiden ikke været bevidste om det store beredskab, der lå klart til at blive udfoldet i tilfælde af krig.

Hjemmesiden ”hemmeligesteder.com” indeholder historien om nogle af de mange utilgængelige steder fra koldkrigsperiodens Nordjylland. Hjemmesiden blev, i 2017, til ved hjælp af midler fra Nordea Fonden og Slots- og Kulturstyrelsen gennem satsningen ”Historier om Danmark”. Ideen til hjemmesiden opstod som følge af arbejdet med REGAN Vest. Det store regeringsanlæg er kun toppen af kransekagen, når det drejer sig om den civile sikring. Der blev i Koldkrigsperiodens Danmark opført store mængder byggerier, rettet mod at redde og tage hånd om samfundets strukturer og civilbefolkningen i en krigssituation.

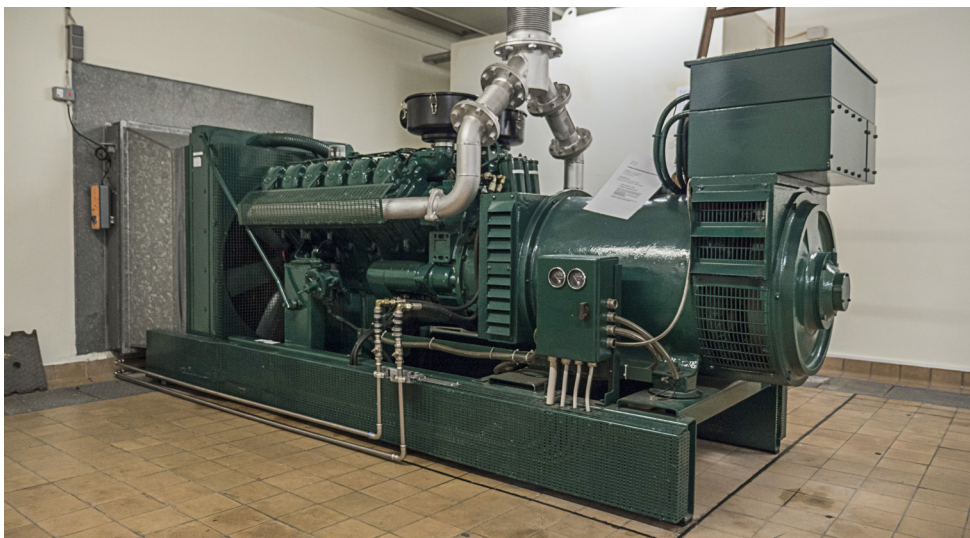
På denne styrkeoversigtstavle i Hadsund Kommandocentral kunne man overskue, hvor beredskabet befandt sig – og hvor der var ledig kapacitet i en krisesituation.

Målet med projektet har været at sætte fokus på og give adgang via 360° Virtual Reality til koldkrigsperiodens byggerier, der indgik i det civile beredskab.

”Hemmelige Steder” belyser en række af niveauerne i det civile beredskab. Kriterierne for udvælgelse af lokaliteterne har været, at der skal være en klar funktion i koldkrigsberedskabet og at der endnu skal være noget at erkende fra denne periode i bygningen. Det har været en udfordring at finde frem til sådanne lokaliteter. Her knap 30 år efter murens fald, er den stor del af koldkrigsperiodens civile beredskabsbyggerier blevet tømt, lukket eller overgået til andre formål. Dette understreger dog blot, hvor nødvendigt det er at have fokus på disse materielle levn, som endnu findes i vores byrum eller landskab. Efter målrettede søgninger og henvendelse til myndigheder og ejere, lykkedes det at finde koldkrigsbyggerier geografisk bredt fordelt i Nordjylland, som stadig kunne leve op til kravene om funktion og originalitet.

Projektet dækker Aalborg, Jammerbugt, Rebild og Mariagerfjord kommuner – hvilket svarer til de kommuner, som Nordjyllands Historiske Museums dækker. Et enkelt sted er vi gået ud over området, nemlig ved Farsø Sygehus, som er et godt eksempel på historien om nødoperationslokaler på danske sygehuse.

Målet med projektet har været at give folk lov til at være en slags besøgende i koldkrigsbyggerierne. Disse besøg muliggøres ved en eller flere 360° Virtual Reality film for hvert sted. Suppleret med tekst, fotos, diagrammer og bygningstegninger. De udvalgte lokaliteter er fordelt meget bredt i forhold til de forskellige beredskabsmæssige kategorier.

- REGAN Vest – Bygget til en sikring af landets ledelse inkl. kongehuset
- Civilregionsbunkeren i Hammer Bakker – Herfra udgik styring af det regionale beredskab i Nordjylland.
- Kommandocentralen i Hadsund – Herfra udgik styring for det kommunale beredskab i Hadsund Kommune.
- Radiobunkeren – Kommunikationsbunker med radioforbindelser til og fra REGAN Vest.
- Ravnkilde Skole – En kommunal skole der var udtaget til hjælpestation i en krisesituation.
- Frejlevsenderen – Radio og TV kommunikation i Nordjylland. Bl.a. radioforbindelser til militæret, civilregioner og kommandocentraler.
- Nødoperationslokaler under Farsø Sygehus – sikret behandlingsafsnit i tilfælde af krig.
- Offentligt beskyttelsesrum – gassikret beskyttelsesrum under en af Aalborgs offentlige pladser.
- Privat beskyttelsesrum – familiebolig med beskyttelsesrum i kælderen.
- Nødbegravelsespladser – landområder udlagt til massegrave i de danske kommuner i tilfælde af krig.

Da kommunikation i en krigssituation er yderst vigtig blev Frejlevsenderen udstyret med en dieselmotor og generator, så man kunne vedblive at sende uanset et strømsvigt.

Hjemmesiden er udarbejdet i samarbejde med Pikuseru og de udvalgte steder er blevet 360° Virtual Reality filmet ved Brainstorm Crossmedia.